

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинський державний медичний університет

БУКОВИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСНИК

Український науково-практичний журнал

Заснований у лютому 1997 року

Видається 4 рази на рік

Включений до Ulrichsweb™ Global Serials Directory, наукометричних і спеціалізованих баз даних Google Scholar (США), Index Copernicus International (Польща), Scientific Indexing Services (США), Infobase Index (Індія), Ukrainian research & Academy Network (URAN), НБУ ім. Вернадського, "Джерело"

ТОМ 25, № 3 (99)

2021

Редакційна колегія:

головний редактор Т.М. Бойчук,
О.Б. Беліков, О.С. Годованець, І.І. Заморський,
О.І. Іващук (перший заступник головного редактора),
Т.О. Ілащук, А.Г. Іфтодій, Г.Д. Коваль, О.К. Колоскова,
В.В. Кривецький (заступник головного редактора),
В.В. Максим'юк, Т.В. Мохорт, Н.В. Пашковська, Л.П. Сидорчук,
С.В. Сокольник, В.К. Ташук (відповідальний секретар), С.С. Ткачук,
О.І. Федів (відповідальний секретар), О.В. Цигикало

Наукові рецензенти:

проф. Т.О. Ілащук, проф. А.Г. Іфтодій, проф. О.В. Цигикало

Чернівці: БДМУ, 2021

Редакційна рада:

К.М. Амосова (Київ), В.В. Бойко (Харків),
А.І. Гоженко (Одеса), В.М. Запорожан (Одеса),
В.М. Коваленко (Київ), З.М. Митник (Київ),
В.І. Паньків (Київ), В.П. Черних (Харків),
Герхард Дамман (Швейцарія),
Збігнев Копанські (Польща),
Дірк Брутцерт (Бельгія),
Раду Крістіан Дабіша (Румунія)
Віктор Ботнару (Респ. Молдова)

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради
Буковинського державного медичного університету
(протокол № 1 від 26.08.2021 року)

Буковинський медичний вісник
(Бук. мед. вісник) – науково-
практичний журнал, що рецензується
Bukovinian Medical Herald
(Buk. Med. Herald)
Заснований у лютому 1997 р. Видається 4
рази на рік
Founded in February, 1997 Published four
times annually
Мова видання: українська, російська,
англійська
Сфера розповсюдження загальнодержавна,
зарубіжна
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія
КВ №15684-4156 ПР від 21.09.2009

Наказом
Міністерства освіти і науки України
від 17 березня 2020 року № 409 журнал
“Буковинський медичний вісник”
включено до категорії "Б" (медичні
спеціальності – 222) переліку наукових
фахових видань України
Адреса редакції: 58002, Чернівці,
пл. Театральна, 2
Тел.: (0372) 55-37-54,
52-40-78
Факс: (0372) 55-37-54
e-mail: bmh@bsmu.edu.ua
Адреса електронної версії журналу в
Internet: <http://www.bsmu.edu.ua>

КАФЕДРИ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ – ДВАДЦЯТЬ РОКІВ

Л.П. Сидорчук, С.В. Білецький, Т.В. Казанцева, О.А. Петринич, С.І. Іващук, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Ю.М. Яринич, М.М. Сем'янів, Ю.В. Репчук, К.О. Воронюк

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Ключові слова: кафедра сімейної медицини, кадри, навчально-методична, наукова, лікувальна робота.

Резюме. У статті наведено особливості організації роботи кафедри сімейної медицини Буковинського державного медичного університету за 20 років її існування, кадровий потенціал. Описано особливості проведення навчального та лікувального процесів, наукові здобутки.

Буковинський медичний вісник. 2021. Т.25, № 3 (99). С. 161-170.

DOI: 10.24061/2413-0737.XXV.3.99.2021.25

E-mail: lsydorchuk@ukr.net

КАФЕДРЕ СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ – ДВАДЦАТЬ ЛЕТ

Л.П. Сидорчук, С.В.Билецкий, Т.В. Казанцева, О.А.Петринич, С.И.Иващук, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Ю.М. Яринич, М.М. Семьянив, Ю.В. Репчук, К.А. Воронюк

Ключевые слова: кафедра семейной медицины, кадры, учебно-методическая работа, научная работа, лечебная работа.

Резюме. В статье приведены особенности организации работы кафедры семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета за 20 лет ее существования, кадровый потенциал. Описаны особенности проведения учебного и лечебного процессов, научные достижения.

Буковинский медицинский вестник. 2021. Т.25, № 3 (99). С. 161-170.

FAMILY MEDICINE DEPARTMENT – TWENTY YEARS OLD

L.P. Sydorchuk, S.V. Biletskyi, T.V. Kazantseva, O.A. Petrynych, S.I. Ivashchuk, L.V. Melnychuk, L.V. Nikyfor, A.A. Sokolenko, Y.M. Yarynych, M.M. Semianiv, Y.V. Repchuk, K.O. Voroniuk

Key words: Department of Family Medicine, personnel, educational-methodological activity, scientific activity, treatment activity.

Resume. The organization of the work of the Department of Family Medicine of Bukovinian State Medical University for 20 years of its existence, its personnel potential, the specific characteristics of the educational and treatment process, its scientific achievements have been expounded.

Bukovinian Medical Herald. 2021. V.25, № 3 (99). P. 161-170.

Експертами Всесвітньої організації хорони здоров'я (ВООЗ), Всесвітньої організації сімейних лікарів (World Organization of National Colleges and Academies and Academic Associations of General Practitioners/Family Physicians – WONCA) та Європейської академії викладачів загальної практики (European Academy of Teachers in General Practice and

Family Medicine — EURACT) визнано пріоритетність розвитку сімейної медицини у світі, як найбільш доступної для надання первинної медичної допомоги населенню. Інтегруючись у європейський простір, система навчання сімейного лікаря в Україні повинна враховувати сучасні принципи WONCA, EURACT, чинні міжнародні стандарти та досвід із підготовки

такого спеціаліста в інших країнах світу.

Тому, базуючись на європейських принципах і враховуючи наші вітчизняні особливості провадження лікарської діяльності на первинному рівні та активне реформування медичної галузі, а також потреби підготовки сімейних лікарів і їх безперервної медичної освіти, у 1996 році було розпочато підготовку лікарів загальної практики-сімейної медицини (ЗПСМ) у Буковинському державному медичному університеті (БДМУ) через систему дворічної інтернатури. Спершу навчання лікарів-інтернів за фахом ЗПСМ проводилось на кафедрі госпітальної терапії та клінічної фармакології за участю низки суміжних кафедр БДМУ. Така система підготовки спеціалістів виявила певні недоліки, які пов'язані зі складністю організації навчального процесу виключно на терапевтичній кафедрі, його координації та уніфікації на 10 суміжних кафедрах, яким, згідно з програмою підготовки, відводилося майже 62 % навчального часу. У зв'язку з цим перед керівництвом БДМУ постала нагальна необхідність вирішення даної проблеми шляхом створення окремої кафедри, яка б займалась питаннями організації і координації навчального процесу майбутніх сімейних лікарів на додипломному та післядипломному рівнях. З цією метою рішенням Вченої ради Буковинської державної медичної академії та на підставі дозволу МОЗ України від 07.06.2001 року №31/1309, з 1 липня 2001 року в Буковинській державній медичній академії створено багатопрофільну кафедру сімейної медицини із призначенням завідувача кафедри доктора медичних наук, професора С.В. Білецького. На період створення кафедри у 2001 році до її науково-педагогічного складу входили: д-р мед. наук, професор Т.М. Христинч, канд. мед. наук, доцент Л.П. Сидорчук, канд. мед. наук, доцент С.І. Івашук, канд. мед. наук, доцент В.М. Паляниця, канд. мед. наук, доцент І.О. Друца, асистенти О.І. Юрків і Т.В. Казанцева. З 2014 року кафедру сімейної медицини очолює доктор медичних наук, професор Л.П. Сидорчук. На сьогодні на кафедрі викладають два професори – д-р мед. наук, професор Л.П. Сидорчук, д-р мед. наук, професор С.В. Білецький, п'ять доцентів – канд. мед. наук Т.В. Казанцева, канд. мед. наук О.А. Петринич, д-р мед. наук С.І. Івашук, канд. мед. наук Л.В. Мельничук, канд. мед. наук Л.В. Никифор, три асистенти – канд. мед. наук А.А. Соколенко, канд. мед. наук Ю.М. Яринич і М.М. Сем'янів (здобувач PhD), аспіранти – Ю.В.Репчук та К.О.Воронюк (рис.1–фото кафедри у 2019 р).

На кафедрі сімейної медицини навчають 10 спеціальностям: внутрішні хвороби, дитячі хвороби, хірургічні хвороби (у т.ч. загальна хірургія, проктологія, травматологія та ортопедія, урологія, онкологія), акушерство і гінекологія (у т.ч. планування сім'ї та репродуктивне здоров'я), неврологія (до 2012 року), організація охорони здоров'я. Окрім того, лікарі-слухачі та лікарі-інтерни

проходять навчання ще на 10 суміжних кафедрах БДМУ. На сьогодні всі викладачі кафедри відповідають ліцензійним вимогам провадження педагогічної діяльності, переважна більшість мають вищу лікарську категорію. 40% викладачів кафедри склали іспит і отримали міжнародний сертифікат мовної відповідності рівня B2, чи C з англійської мови (FCE, Aptis).

Рис.1. Колектив кафедри сімейної медицини БДМУ: сидять (зліва направо) – Т.В.Казанцева, С.В.Білецький, Л.П.Сидорчук, О.А.Петринич, Ю.М.Яринич; стоять (зліва направо): М.Д.Данилюк, В.В.Бойко, Ю.В.Репчук, Л.В.Мельничук, Л.В.Никифор, А.А.Соколенко, С.І.Івашук, М.М.Сем'янів, К.О.Воронюк.

Основною базою кафедри є комунальне некомерційне підприємство (КНП) м. Чернівці "Міська поліклініка №3", де в червні 2001 року відкрито відділення сімейної медицини. Клінічними базами створеної кафедри є також КНП «Міська поліклініка №1», «Міська дитяча поліклініка», «Міський клінічний пологовий будинок №1». Для навчального процесу використовується низка стаціонарних клінічних закладів міста – обласні КНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня», «Лікарня швидкої медичної допомоги», "Обласний клінічний кардіологічний диспансер", міська дитяча клінічна лікарня, обласна психіатрична лікарня (рис. 2-6). У 2012 і 2013 роках кафедрою було відкрито два навчально-практичних Центри (НПЦ) БДМУ на базі амбулаторій сімейного лікаря с. Коровія Глибоцького району та с. Бояни Новоселицького району. Окрім того, консультативно-лікувальна робота викладачами кафедри здійснюється також у позабазових установах: КНП центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) «Роша» та «Садгора» м. Чернівців, а також двох НПЦ БДМУ.

Підготовка лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (ЗПСМ) на післядипломному рівні здійснюється кафедрою через дворічну інтернатуру, а також первинну спеціалізацію лікарів інших спеціальностей. Окрім того, проводиться викладання дисципліни «Медсестринство в сімейній медицині» для студентів 3-4-х курсів та "Сімейна медицина" для студентів 2-го курсу медичного факультету №4 зі спеціальності

Pages of history

Рис.2. КНП «Міська поліклініка №3»

Рис.3. КНП «Міська поліклініка №1»

Рис.4. КНП «Міська дитяча поліклініка»

Рис.5. ОКНП «Лікарня швидкої медичної допомоги»

Рис.6. ОКНП «Чернівецький обласний перинатальний центр»

«Медсестринство» (освітнього ступеня – молодший спеціаліст, бакалавр, магістр).

У 2010/2011 навчальному році на кафедрі сімейної медицини БДМУ розпочато викладання дисципліни за кредитно-модульною системою для студентів 6-го курсу «Загальна практика (сімейна медицина)» зі спеціальності «Лікувальна справа» українською та англійською мовами.

Унікальністю кафедри сімейної медицини БДМУ є не тільки багатoproфільність (мультидисциплінарність), але і те, що викладання здійснюється на до- та післядипломному рівнях – це студенти 6-го курсу (іноземні та вітчизняні), а також лікарі-інтерни та лікарі-слухачі, чого немає на жодній кафедрі сімейної медицини в Україні, де ці структурні підрозділи розділені на окремі кафедри до- та післядипломного рівнів. Однак саме такий підхід у викладанні забезпечує наступність навчання і передачі знань, відповідно до високих міжнародних стандартів WONCA та EURACT.

Перспективним напрямком покращання підготовки студентів та лікарів-інтернів із дисципліни «Загальна практика (сімейна медицина)» є використання створеного на сервері дистанційного навчання БДМУ електронних навчальних курсів у середовищі «Moodle» (moodle.bsmu.edu.ua). Здобувачі освіти можуть ознайомитися із навчальними матеріалами, пройти онлайн-тестування, виконати завдання та відправити його на перевірку. Викладач-консультант має змогу самостійно створювати та редагувати електронний курс, розподіляти, збирати та перевіряти завдання,

надавати зворотний зв'язок, завантажувати та зберігати інформацію на Google диску, вести електронні журнали обліку тощо. З 16 березня 2020 року, у зв'язку з гострою респіраторною хворобою COVID-19, викликаною SARS-CoV-2, на період запровадження карантину (червоний/помаранчевий рівні епідемічної небезпеки) БДМУ перейшов на дистанційне навчання із використанням е-платформи MOODLE, за допомогою сервісу відеоконференцій Google Meet Hangout. Активно використовуються електронні навчальні курси, що сприяє забезпеченню якісного дистанційного навчання, у т.ч. в умовах карантину.

Для координації та уніфікації навчального процесу з викладання сімейної медицини на суміжних кафедрах у 2003 р. створена окрема предметна методична комісія (ПМК), аналогів якої не має жодна кафедра сімейної медицини в Україні! До складу ПМК увійшли представники кафедри сімейної медицини та основних суміжних кафедр (інфекційних хвороб, нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка, дерматовенерології, фтизіатрії та пульмонології, анестезіології та реаніматології, дитячої хірургії та отоларингології, очних хвороб) (рис. 7).

На кафедрі сімейної медицини створено і успішно працюють дві наукові школи під керівництвом професорів, докторів медичних наук Білецького Семена Віссаріоновича та Сидорчук Лариси Петрівни (рис. 8). З періоду заснування співробітниками кафедри опубліковано близько 2 тисяч наукових праць (статей, тезів, патентів на

Рис. 7. Організація роботи предметно-методичної комісії з сімейної медицини

корисну модель України, інформаційних листів, раціоналізаторських пропозицій тощо). Захищено 3 докторських дисертації, 15 кандидатських чи наукового ступеня доктора філософії та понад 10 магістерських кваліфікаційних робіт. Викладачі та здобувачі кафедри отримали понад 25 грантів за наукові роботи від фахових закордонних організацій різних країн світу (ESC, ISH, ESH, EAACI, EURACT, Soros Foundation, OMI American Austrian Foundation, та інші). Здобутки наукових шкіл кафедри за 2015-2020 роки наведено на рис. 8. У 2018 році кафедрою сімейної медицини БДМУ розроблено та впроваджено PhD Програму підготовки доктора філософії (третій освітньо-науковий рівень) за науковою спеціальністю 222 «Медицина»,

спеціалізацією 14.01.38 «загальна практика-сімейна медицина» (з програмою можна ознайомитись за посиланням <http://simmed.bsmu.edu.ua/home/pisladiplomna-osvita/phd-zagalna-praktika-simejna-medicina>).

У листопаді 2018 року кафедра сімейної медицини БДМУ перемогла у конкурсі україно-швейцарського Проекту технічної допомоги "Розвиток медичної освіти в Україні" і БДМУ було відібрано як пілотний заклад, на участь у Проекті (01.12.2018-30.11.2022 роки). У рамках даного заходу викладачі кафедри та університету загалом пройшли цикли тренінгів по комунікаціях, симуляційному навчанню, викладацькій майстерності тощо; по Проекту отримано сучасне обладнання для кабінету сімейного лікаря.

За період існування кафедри підготовлено десятки навчально-методичних посібників (окремі наведено на рис. 9). Тільки за останні 5 років кафедрою випущено понад 30 навчальних матеріалів, у т.ч. з грифами Вченої ради БДМУ, ДО "ЦМК з ВМО МОЗ України", МОЗ чи МОН України: з них 20 навчально-методичних посібників на електронних носіях, 2 інформаційні листи, один інформаційний посібник, 2 навчальних посібники, 5 національних підручників у співавторстві, інформаційні матеріали «Клінічне розуміння міжнародної класифікації первинної медичної допомоги ICDPC-2» (МОЗ, Київ, 2019) тощо.

На кафедрі впроваджено нові моделі освіти та методи навчання: проблемно-орієнтоване (інтерак-

Наукова школа: Метаболічні порушення у хворих на гіпертонічну хворобу

«Гемодинамічні, метаболічні, генетичні особливості артеріальної гіпертензії у поєднанні з ішемічною хворобою серця та цукровим діабетом типу 2: ефективність комбінованої антигіпертензивної, метаболіто-тропної та вазоактивної терапії на стаціонарному і амбулаторному етапах лікування» (2013-2017 рр.) Керівник: д.мед.н., проф. С.В. Білецький

Наукова школа: Молекулярно-генетичні аспекти патології

«Удосконалення діагностики, прогнозування та профілактики окремих захворювань шлунково-кишкового тракту у хворих на артеріальну гіпертензію з урахуванням предикторів їх несприятливого перебігу» (2018-2022 рр.) Керівник: д.мед.н., проф. Л.П. Сидорчук

Результати наукової роботи за 2015-2020 рр.

7 монографій
3 інформаційних листи
25 патентів
130 фахових статей, у т.ч. 24 з цитуваннями у базах Scopus та Web of Sciences

1 методичні рекомендації
5 підручників
16 навчальних посібників
20 навч.-метод.; 2 навч.; 2 інформаційн. листи, 1 інформ. Матеріали (МОЗ) захищено 6 магістерських НДР > 30 публ.-інтерни

Індекс Грша у базах Scopus та Web of Science Core Collection
11 співробітників
Відкрито PhD програму по сімейній медицині

Виконуються 3 кандидатські дисертації за спеціальністю «загальна практика-сімейна медицина»
Кількість захищених докторських дисертацій за іншими шифрами – 2, кандидатських – 4

Рис. 8. Здобутки наукових шкіл кафедри сімейної медицини за 2015-2020 роки

Pages of history

Рис. 9. Окремі навчально-методичні матеріали видані кафедрою сімейної медицини за 2015-2020 роки (включно з проблемним методом заснованим на холістичному підході до проблеми пацієнта) зі зміною парадигми на пацієнт-орієнтоване і студенто-центроване навчання, ділові ігри, навички комунікації (soft skills, hard skills); формування командного підходу (team-working) в роботі та навчанні; імплементація принципів науково-доказової медицини (рис. 10). "Золотим

стандартом" практичної підготовки лікарів-інтернів залишається робота з пацієнтом (амбулаторний прийом, робота в клініці, чи огляд вдома, телемедицина в умовах карантину).

Досвідчені викладачі кафедри проводять цикли тематичного удосконалення для сімейних лікарів за 14 тематиками, які висвітлені на сайті кафедри

	<p>Симуляційні сценарії</p>	<ul style="list-style-type: none"> із моделюванням професійної ситуації на базі навчально-тренінгового Центру симуляційної медицини БДМУ Cosmit (4 сценарії)
	<p>Модель стандартизованого пацієнта (роль пацієнта грає лікар-інтерн на занятті)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Розбір готових клінічних кейсів
	<p>Імітаційні методи навчання (муляжі, моделювання проф. ситуації)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Вміння складати інструктивні матеріали (маршрут хворого, лист діагностики, лист призначень СЛ, ІСРС-2, тд)
	<p>Мотиваційні методи навчання зі зміною парадигми з проблемно- на пацієнт-орієнтоване + комунікативні навички!!!</p>	

Рис. 10. Нові методи навчання, запроваджені кафедрою за 2015-2020 роки

Сторінки історії

(<http://simmed.bsmu.edu.ua>) та на сервері дистанційного навчання Moodle. За звітний період упроваджено нові тематики курсів ТУ (скринінгові програми у загальнолікарській практиці та удосконалення практичних навичок – через проведення майстер-класів). Розроблено 4 симуляційні сценарії (рис. 11). Започатковано проведення виїзних майстер-класів для сімейних лікарів області з ото-, офтальмоскопії, невідкладної неврології, ІСРС-2Е тощо.

За 20 років існування кафедри пройшли спеціалізацію та отримали сертифікат сімейного лікаря майже 700 працюючих терапевтів і педіатрів міської та сільської місцевості, понад 500 сімейних лікарів підготовлено через дворічну інтернатуру. Кафедра сімейної медицини з метою якісного забезпечення безперервного професійного розвитку

(БПР) сімейних лікарів Буковини та їх професійної підтримки заснувала у 2006 році Громадську Організацію (ГО) "Чернівецька обласна Асоціація сімейних лікарів". Перший президент Асоціації-професор Білецький С.В. (2006-2016 рр), з 2016 року по сьогодні – професор Сидорчук ЛП. Асоціація налічує понад 400 активних членів і забезпечує організацію та регулярне проведення науково-практичних конференцій і засідань (3-4 рази на рік) із залученням закордонних фахівців-клініцистів та науковців (рис. 12). За період існування кафедри проведено 35 засідань Асоціації, на яких розглядалися найбільш актуальні питання в роботі сімейного лікаря.

Таким чином, кафедра сімейної медицини БДМУ забезпечує ефективну підготовку сімейних лікарів на додипломному та післядипломному рівнях для

Рис. 11. Симуляційні сценарії відпрацьовані кафедрою сімейної медицини на базі Навчально-тренінгового центру симуляційної медицини БДМУ «Cosmit»

Рис. 12. Засідання ГО "Асоціація сімейних лікарів Чернівецької області"

Pages of history

потреб області та України, а також якісний безперервний професійний розвиток.

За рейтинговими показниками педагогічної, наукової, міжнародної та лікувальної діяльності кафедра сімейної медицини посідає почесні місця в структурі інших кафедр БДМУ, що є результатом злагоженої роботи всього колективу. З напрямками діяльності кафедри та Асоціації можна ознайомитись на офіційному сайті simmed.bsmu.edu.ua та соціальній мережі Facebook.

Список літератури

- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM, Biletskyi SV. Family medicine in 3 books. Book 1. Kyiv AUS Medicine Publishing; 2016. 560 p.
- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM, Biletskyi SV. Family medicine in 3 books. Book 2. Kyiv AUS Medicine Publishing; 2018. 376 p.
- Sydorchuk LP, Biletskyi SV, Petrynych OA, Ivashchuk SI, Kazantseva TV, Mel'nychuk LV, et al. University educational-practical centres of the primary medical care – a step to the improvement of the family doctors training. Буковинський медичний вісник. 2014;18(4):273-75.
- Sydorchuk O, Ratushnyi R, Ratushnyi A, Shcherbachenko O, Sydorchuk L. Configuration And Timing Coordination Of The Projects. Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. 2016;14:69-76.
- Білецький СВ, Христич ТМ, Івашук СІ, Сидорчук ЛП. Алгоритми невідкладної допомоги в практиці сімейного лікаря: навчально-методичний посібник. Чернівці: Друк МКП Склавія; 2004. 328 с.
- Білецький СВ, Крикливець ЛГ. Сімейна медицина на Буковині: ключовою фігурою має стати сімейний лікар. Журнал сімейного лікаря та сімейної медсестри. 2009;14:3-6.
- Білецький СВ, Флюндра ІГ. Досвід реорганізації ФАПУ с. Коровія Глибоцького району в амбулаторію загальної практики – сімейної медицини. Буковинський медичний вісник. 2009;13(2):120-22.
- Білецький СВ, Друца Ю, Шевчук НМ. Шляхи оптимізації викладання сімейної медицини на основній та суміжних кафедрах. Сімейна медицина. 2004. 3-61 p.
- Білецький СВ, Івашук СІ, Сидорчук ЛП, Петринич ОА. Кафедрі сімейної медицини - десять років. Буковинський медичний вісник. 2011;15(4):139-42.
- Білецький СВ, Шкробанець ІД, Калошин РО. Сімейна медицина на Буковині: досягнення та перспективи. Сімейна медицина. 2009;3:115-18.
- Білецький СВ, Коцобан ПД, Крикливець ЛГ, Івашук СІ, Сидорчук ЛП, та ін. Модель впровадження сімейної медицини в умовах міської поліклініки. Реєстр галузевих нововведень. 2008; Випуск реєстру 28-29:142-43.
- Білецький СВ, Сидорчук ЛП, Івашук СІ. Алгоритми невідкладної допомоги в практиці сімейного лікаря: 2-е видання. Чернівці: БДМУ; 2010. 740 с.
- Білецький СВ, Івашук СІ, Казанцева ТВ. Підготовка кадрів та організація безперервної професійної освіти сімейних лікарів у Буковинському державному медичному університеті. Сімейна медицина. 2010;3:24-5.
- Білецький СВ, Сидорчук ЛП, Івашук СІ. Підготовка сімейного лікаря з хірургічних дисциплін. Сімейна медицина. 2006;1:91-5.
- Бойчук ТМ, Сидорчук ЛП, Геруш ІВ, Білецький СВ, Петринич ОА, Івашук СІ, та ін. Роль університетських навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги у підготовці сімейних лікарів на додипломному та післядипломному освітніх етапах. Семейная медицина. 2015;2:173-75.
- Бойчук ТМ, Сидорчук ЛП, Геруш ІВ, Іфтодій АГ, Крикливець ЛГ, Білецький СВ, та ін. Шляхи взаємодії лікарів-науковців медичного вишу з лікувально-профілактичними підрозділами закладів ПМСД на Буковині через університетські навчально-практичні центри. Семейная медицина. 2017;5:110-13.
- Гіріна ОМ, Пасієшвілі ЛМ, редактори. Сімейна медицина у 3 книгах. Книга 2. Київ: ВСВ "Медицина"; 2016. 456 с.
- Гіріна ОМ, Пасієшвілі ЛМ, редактори. Сімейна медицина у 3 книгах. Книга 1. Київ: ВСВ "Медицина"; 2013. 671 с.
- Зозуля ІС, редактор. Невідкладна медична допомога у загальній лікарській практиці. Київ: Наша родина плюс; 2015. 490 с.
- Івашук СІ, Івашук ОІ. Хірургічні хвороби у практиці сімейного лікаря. 2-е видання. Чернівці: БДМУ; 2007. 375 с.
- Крикливець ЛГ, Білецький СВ, Сидорчук ЛП. Модернізація мережі закладів охорони здоров'я Чернівецької області, що надають первинну медичну допомогу. Семейная медицина. 2015;2:186.
- Плегуца МД, Шкробанець ІД, Білецький СВ. Медпункт сімейного лікаря, як окрема структурна одиниця первинної ланки. Результати п'ятирічного досвіду. Журнал сімейного лікаря та сімейної медсестри. 2009;3:7-10.
- Плегуца МД, Білецький СВ. Модель медпункту сімейного лікаря. Реєстр галузевих нововведень. 2008; Випуск реєстру 28-29:143.
- Сидорчук ЛП. Форми навчальної роботи в системі підготовки сімейного лікаря. Медична освіта. 2003;1:28-30.
- Сидорчук ЛП, Білецький СВ, Петринич ОА, Івашук СІ, Казанцева ТВ, Мельничук ЛВ, та ін. Організація навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги як крок до удосконалення підготовки сімейних лікарів на Буковині. Семейная медицина. 2014;6:6-7.
- Сидорчук ЛП, Білецький СВ, Петринич ОА, Крикливець ЛГ, Мельничук ЛВ, Івашук СІ, та ін. Спосіб удосконалення безперервної медичної освіти на базі університетських навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги. Інформаційний лист про нововведення у сфері охорони здоров'я. Випуск 1 з проблеми «Сімейна медицина». Київ. 2016;60:4.
- Сидорчук ЛП, Казанцева ТВ, Івашук СІ. Щоденник роботи лікаря-інтерна зі спеціальності «Загальна практика – сімейна медицина». БДМУ; 2015. 197 с.
- Сидорчук ЛП, Петринич ОА, Соколенко АА, Сем'янів ММ, Флюндра ІГ. Модель навчання на додипломному етапі в умовах університетського навчально-практичного центру первинної медико-санітарної допомоги. Інформаційний лист про нововведення у сфері охорони здоров'я №59-2016. Випуск 2 з проблеми «Сімейна медицина». Київ. 2016;59:4.
- Сидорчук ЛП, Крикливець ЛГ, Мимка АВ, Білецький СВ, Івашук СІ, Казанцева ТВ, та ін. Особливості застосування інноваційних методик викладання студентам VI курсу предмета «Загальна практика-сімейна медицина». Здоров'я суспільства. 2017;6(4):156-57.
- Сидорчук ЛП, Білецький СВ, Петринич ОА, Казанцева ТВ, Крикливець ЛГ, Мельничук ЛВ, та ін. Майстер-класи на базі навчально-практичних центрів

первинної медико-санітарної допомоги Буковинського державного медичного університету як перспективний інструмент скринінгу. Матеріали НПК з міжнародною участю «Здоров'я українців в руках сімейного лікаря». Київ; 2016. 129-30 с.

31. Бабінець ЛС, Ліщишина ОМ, Матюха ЛФ, Сидорчук ЛП. Скринінг у первинній медичній допомозі. Клінічна настанова, заснована на доказах. Рекомендовано, погоджено Правлінням Української асоціації сімейної медицини від 08.06.2018 №1. Затверджено протоколом засідання Експертної комісії МОЗ на НАМН України «Загальна практика – сімейна медицина» від 20 вересня 2018 року, №10 ISBN 978-617-7252-16-9.

References

- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM. Family medicine in 3 books. Book 1. Kyiv AUS Medicine Publishing; 2016. 560 p.
- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM. Family medicine in 3 books. Book 2. Kyiv AUS Medicine Publishing; 2018. 376 p.
- Sydorchuk LP, Biletskyi SV, Petrynych OA, Ivaschuk SI, Kazantseva TV, Mel'nychuk LV, et al. University educational-practical centres of the primary medical care – a step to the improvement of the family doctors training. *Bukovyns'kyi medychnyi visnyk*. 2014;18(4):273-75.
- Sydorchuk O, Ratushnyi R, Ratushnyi A, Shcherbachenko O, Sydorchuk L. Configuration and timing coordination of the projects. *Visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiedial'nosti*. 2016;14:69-76.
- Bilets'kyi SV, Khrystych TM, Ivaschuk SI, Sydorchuk LP. Alhorytmy nevidkladnoi dopomohy v praktytsi simeinoho likaria: navchal'no-metodychnyi posibnyk [Algorithms of emergency care in the practice of a family doctor: a textbook]. Chernivtsi: Druk MKP Sklaviiia; 2004. 328 p. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Kryklyvets' LH. Simeina medytsyna na Bukovyni: kliuchovoiu fihuroiu maie staty simeinyi likar [Family medicine in Bukovina: the key figure should be a family doctor]. *Zhurnal simeinoho likaria ta simeinoi medsestry*. 2009;3:3-6. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Fliundra IH. Dosvid reorganizatsii FAPU s. Koroviia Hlybots'koho raionu v ambulatoriiu zahal'noi praktyky – simeinoi medytsyny [Experience of reorganization of FAPU with. Koroviia of Hlybokaje district to the outpatient clinic of general practice - family medicine]. *Bukovyns'kyi medychnyi visnyk*. 2009;13(12):120-22. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Drutsa IO, Shevchuk NM. Shliakhy optymizatsii vykladannia simeinoi medytsyny na osnovnii ta sumizhnykh kafedrah [Ways to optimize the teaching of family medicine at the main and related departments]. *Simeina medytsyna*. 2004. 3-61 p. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Ivaschuk SI, Sydorchuk LP, Petrynych OA. Kafedri simeinoi medytsyny - desiat' rokiv [Department of Family Medicine - ten years]. *Bukovyns'kyi medychnyi visnyk*. 2011;15(4):139-42. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Shkrobanets' ID, Kaloshyn RO. Simeina medytsyna na Bukovyni: dosiahnennia ta perspektyvy [Family medicine in Bukovina: achievements and prospects]. *Simeina medytsyna*. 2009;3:115-18. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Kotsoban PD, Kryklyvyts' LH, Ivaschuk SI, Sydorchuk LP, et al. Model' vprovadzhennia simeinoi medytsyny v umovakh mis'koi polikliniky. Reiestr haluzevykh novovveden' [Model of introduction of family medicine in the conditions of city polyclinic. Register of industry innovations]. 2008. Issue of the register 28-29. 142-43 p. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Sydorchuk LP, Ivaschuk SI. Alhorytmy nevidkladnoi dopomohy v praktytsi simeinoho likaria [Algorithms of emergency care in the practice of a family doctor]. 2nd ed. Chernivtsi: BDMU; 2010. 740 p. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Ivaschuk SI, Kazantseva TV. Pidhotovka kadriv ta orhanizatsiia bezpererвної profesiinoi osvity simeinykh likariv u Bukovyns'komu derzhavnomu medychnomu universyteti [Training and organization of continuous professional education of family doctors at Bukovynian State Medical University]. *Simeina medytsyna*. 2010;3:24-5. (in Ukrainian).
- Bilets'kyi SV, Sydorchuk LP, Ivaschuk SI. Pidhotovka simeinoho likaria z khirurhichnykh dystsyplyn [Training of a family doctor in surgical disciplines]. *Simeina medytsyna*. 2006;1:91-5. (in Ukrainian).
- Boichuk TM, Sydorchuk LP, Herush IV, Bilets'kyi SV, Petrynych OA, Ivaschuk SI, et al. Rol' universytets'kykh navchal'no-praktychnykh tseentriv pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy u pidhotovtsi simeinykh likariv na dodyplomnomu ta pislidyplomnomu osvitychnykh etapakh [The role of university educational and practical centers of primary health care in the training of family physicians at the undergraduate and postgraduate educational stages]. *Semeynaya meditsina*. 2015;2:173-75. (in Ukrainian).
- Boichuk TM, Sydorchuk LP, Herush IV, Iftodii AH, Kryklyvets' LH, Bilets'kyi SV, et al. Shliakhy vzaemodii likariv-naukovtsiv medychnoho vyshu z likuval'no-profilaktychnymy pidrozdilamy zakladiv PMSD na Bukovyni cherez universytets'ki navchal'no-praktychni tseentry [Ways of interaction of doctors-scientists of medical university with treatment-and-prophylactic subdivisions of PHC institutions in Bukovyna through university educational and practical centers]. *Semeynaya meditsina*. 2017;5:110-13. (in Ukrainian).
- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM, editors. Simeina medytsyna u 3 knykh [Family medicine in 3 books]. Book 2. Kiev: VSV "Medytsyna"; 2016. 456 p. (in Ukrainian).
- Hyrina OM, Pasiyeshvili LM, editors. Simeina medytsyna u 3 knykh [Family medicine in 3 books]. Book 1. Kiev: VSV "Medytsyna"; 2013. 671 p. (in Ukrainian).
- Zozulia IS, editor. Nevidkladna medychna dopomoha u zahal'nii likars'kii praktytsi [Emergency medical care in general medical practice]. Kiev: Nasha rodyna plus; 2015. 490 p. (in Ukrainian).
- Ivaschuk SI, Ivaschuk OI. Khirurhichni khvoroby u praktytsi simeinoho likaria [Surgical diseases in the practice of a family doctor]. 2nd ed. Chernivtsi: BDMU; 2007. 375 p. (in Ukrainian).
- Kryklyvets' LH, Bilets'kyi SV, Sydorchuk LP. Modernizatsiia merezhi zakladiv okhorony zdorov'ia Chernivets'koi oblasti, scho nadaiut' pervynnu medychnu dopomogu [Modernization of the network of health care facilities in Chernivtsi region that provide primary care]. *Semeynaya meditsina*. 2015;2:186. (in Ukrainian).
- Plehutsa MD, Shkrobanets' ID, Bilets'kyi SV. Medpunkt simeinoho likaria, yak okrema strukturna odynytsia pervynnoi lanky. Rezul'taty p'iatyrichnoho dosvidu [Medical center of a family doctor, as a separate structural unit of the primary level. Results of five years of experience]. *Zhurnal simeinoho likaria ta simeinoi medsestry*. 2009;3:7-10. (in Ukrainian).
- Plehutsa MD, Bilets'kyi SV. Model' medpunktu simeinoho likaria. Reiestr haluzevykh novovveden' [Model of a family doctor's medical center. Register of industry innovations]. 2008; Issue of the register 28-29:143. (in Ukrainian).
- Sydorchuk LP. Formy navchal'noi roboty v systemi pidhotovky simeinoho likaria [Forms of educational work in the system of family doctor training]. *Medychna osvita*. 2003;1:28-

Pages of history

30. (in Ukrainian).

25. Sydorchuk LP, Bilets'kyi SV, Petrynych OA, Ivaschuk SI, Kazantseva TV, Mel'nychuk LV, et al. Orhanizatsiia navchal'no-praktychnykh tsentriv pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy yak krok do udoskonalennia pidhotovky simeinykh likariv na Bukovyni [Organization of educational and practical centers of primary health care as a step towards improving the training of family doctors in Bukovina]. Semeinaia medytsyna. 2014;6:6-7. (in Ukrainian).

26. Sydorchuk LP, Bilets'kyi SV, Petrynych OA, Kryklyvets' LH, Mel'nychuk LV, Ivaschuk SI, et al. Sposib udoskonalennia bezpererвної medychnoi osvity na bazi universytets'kykh navchal'no-praktychnykh tsentriv pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy. Informatsiinyi lyst pro novovvedennia u sferi okhorony zdorov'ia. Vypusk 1 z problemy «Simeina medytsyna» [A method of improving continuing medical education on the basis of university educational and practical centers of primary health care. Information sheet on healthcare innovations. Issue 1 on the issue of "Family Medicine"]. Kiev. 2016;60:4. (in Ukrainian).

27. Sydorchuk LP, Kazantseva TV, Ivaschuk SI. Schodennyk roboty likaria-interna zi spetsial'nosti «Zahal'na praktyka – simeina medytsyna» [Diary of an intern in the specialty "General Practice - Family Medicine"]. BDMU; 2015. 197 p. (in Ukrainian).

28. Sydorchuk LP, Petrynych OA, Sokolenko AA, Sem'ianiv MM, Fliundra IH. Model' navchannia na dodyplomnomu etapi v umovakh universytets'koho navchal'no-praktychnoho tsentru pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy. Informatsiinyi lyst pro novovvedennia u sferi okhorony zdorov'ia №59-2016. Vypusk 2 z problemy «Simeina medytsyna» [Model of training at the undergraduate stage in the conditions of the university educational and practical center of primary medical care. Information letter on innovations in the field of health care №59-2016. Issue 2 on the issue of "Family Medicine"]. Kiev. 2016;59:4. (in Ukrainian).

29. Sydorchuk LP, Kryklyvets' LH, Mymka AV, Bilets'kyi SV, Ivaschuk SI, Kazantseva TV, et al. Osoblyvosti zastosuvannia innovatsiinykh metodyk vykladannia studentam VI kursu predmeta Zahal'na praktyka-simeina medytsyna [Peculiarities of application of innovative methods of teaching VI year students of the subject General practice-family medicine]. Zdorov'ia suspil'stva. 2017;6(4):156-57. (in Ukrainian).

30. Sydorchuk LP, Bilets'kyi SV, Petrynych OA, Kazantseva TV, Kryklyvets' LH, Mel'nychuk LV, et al. Maister-klyasy na bazi navchal'no-praktychnykh tsentriv pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy Bukovyn'skoho derzhavnoho medychnoho universytetu yak perspektyvnyi instrument skryninhu. Materialy NPK z mizhnarodnoiu uchastiu «Zdorov'ia ukraintsiv v rukakh simeinoho likaria» [Master classes on the basis of educational and practical centers of primary health care of Bukovina State Medical University as a promising screening tool. Materials of NPK with international participation "Health of Ukrainians in the hands of a family doctor"]. Kiev; 2016. 129-30 p. (in Ukrainian).

31. Babinets' LS, Lischyshyna OM, Matiukha LF, Sydorchuk LP. Skryninu u pervynnii medychnii dopomozi. Klinichna nastanova, zasnovana na dokazakh. Rekomendovano, pohodzheno Pravlinniam Ukrain's'koi asotsiatsii simeinoi medytsyny vid 08.06.2018 №1. Zatverdzheno protokolom zasidannia Ekspertnoi komisii MOZ na NAMN Ukrainy «Zahal'na praktyka – simeina medytsyna» vid 20 veresnia 2018 roku, №10 ISBN 978-617-7252-16-9 [Screening in primary care. Evidence-based clinical guideline. Recommended, approved by the Board of the Ukrainian Association of Family Medicine from 08.06.2018 №1. Approved by the minutes of the meeting of the Expert Commission of the Ministry of Health at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine "General Practice - Family Medicine" dated September 20, 2018, №10 ISBN 978-617-7252-16-9. (in Ukrainian).

Відомості про авторів

Сидорчук Лариса Петрівна – д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Білецький Семен Віссаріонович - д-р мед. наук, професор кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Казанцева Тетяна Василівна – канд. мед. наук, доцент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Петринич Оксана Анатоліївна - канд. мед. наук, доцент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Івашук Сергій Іванович - д-р мед. наук, доцент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Мельничук Лариса Василівна - канд. мед. наук, доцент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Никифор Лівія Василівна - канд. мед. наук, доцент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Соколенко Аліна Андріївна – канд. мед. наук, асистент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Яринич Юлія Миколаївна - канд. мед. наук, асистент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Сем'янів Маріанна Миколаївна - асистент кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Репчук Юлія Василівна – аспірант кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Воронюк Ксенія Олександрівна - аспірант кафедри сімейної медицини, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Сведения об авторах

Сидорчук Лариса Петровна - д-р мед. наук, профессор, заведующая кафедрой семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Білецький Семен Виссарионович - д-р мед. наук, профессор кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Казанцева Татьяна Васильевна - канд. мед. наук, доцент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Петринич Оксана Анатольевна - канд. мед. наук, доцент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Ивашук Сергей Иванович - д-р мед. наук, доцент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Мельничук Лариса Васильевна - канд. мед. наук, доцент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Никифор Ливия Васильевна - канд. мед. наук, доцент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Соколенко Алина Андреевна - канд. мед. наук, ассистент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Яринич Юлия Николаевна - канд. мед. наук, ассистент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Семьянив Марианна Николаевна - ассистент кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Репчук Юлия Васильевна - аспирант кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Воронюк Ксения Александровна - аспирант кафедры семейной медицины, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Information about the authors

Sydorchuk L.P. – Doctor of Science, Professor, Head of the Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Biletskyi S.V. - Doctor of Science, Professor of the Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Kazantseva T.V. - Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Petrynych O.A. - Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Ivashchuk S.I. - Doctor of Science, Associate Professor, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Melnychuk L.V. - Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Nikyfor L.V. - Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Sokolenko A.A. - Candidate of Medical Sciences, assistant, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Yarynych Y.M. - Candidate of Medical Sciences, assistant, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Semianiv M.M. – assistant, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Repchuk Y.V. - postgraduate student, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Voroniuk K.O. - postgraduate student, Department of Family Medicine, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Надійшла до редакції 15.06.21

Рецензент – проф. Пlesh I.A.

*© Л.П. Сидорчук, С.В. Білецький, Т.В. Казанцева,
О.А. Петринич, С.І. Івашук, Л.В. Мельничук, Л.В.*

Никифор, А.А. Соколенко, Ю.М. Яринич, М.М.

Сем'янів, Ю.В. Репчук, К.О. Воронюк, 2021